

Igor pešić **MAGNUM DYNALAB FT-101A**

Tuner kao takav, vječita je dvojba audiofila. Kontroverzan je to audiouređaj koji poznaje i vrh i dno audiofilskih želja. Ima li odista razloga da bude toliko osporavan među širom audiofilskom populacijom? No, čak i tvrdokorni audiofili koji dobiju dio glazbenog lanca na testiranje pri usviravanju nerijetko posežu za tunerom kao nepresušnim izvorom glazbe svih žanrova i informacija.

Voljeti tuner odista nije teško, pa čemu ga onda tako omalovažavati? Vrlo se dobro zna da je u ne tako davna vremena bio primarni izvor zvuka, kad se do crnog vinila teško dolazilo. Tko se od "iskusnijih" audiofila ne sjeća prekrasnih grdosija plavičastih ili tirkizno zelenih skala, pravih malih spomenika tehničkom dostignuću. Zašto je odjednom postao sekundaran, pa i neželjen dio glazbenog sustava? Odgovor leži djelomično u tehničkim podacima i pojavom novih medija sa superiornijim frekvencijskim opsegom, koji osim toga pružaju totalni komfor, što nikako ne valja podcjenjivati u ovim užurbanim vremenima.

TEHNIČKI DIO

Krenimo redom. Zašto svaki audiofil koji drži do sebe kaže deklarativno NE tuneru, ponajprije pred kolegama? Zbog frekvencijskog raspona. Dobro je poznato da zbog zasićenosti, nazovimo to, etera, svaka radijska postaja ima na raspolaganju tek 9,5 kHz za emitiranje svog programa. Tomu valja pribrojiti razne zagađivače istogtog

fizikalno nepostojećeg etera, refleksije od zgrada, prirodne zagađivače od vremenskih (ne)prilika, loša antenska pojačala, "koncesijska" zagađenja na rubnim područjima i sl. Sve to jasno viče NE tuneru, jednako kao i loša ili zastarjela oprema naših radijskih postaja, većinski ne audiofilski odabir snimaka u fonoteci postaje, ili pak "moderna" tehnika koja se zasniva na računalnommp3 formatu kao izvoru signala.No nije uvijek baš tako i nije baš tako kod svakog tunera. Postoji mala količina preživjelih magičnih crnih kutijakojee od istog titrajnog LC kruga čine čuda. Svakako treba izdvojiti Magnum Dynalab modele, Marantz 10B, Audiolab 8000T... i naravno, legendarne dizajne Dicka Sequerre. Uglavnom su to uređaji analognog ustroja, pa iako ni mikroprocesor nije iznimka, oni ipak izgledaju kao da su došli iz nekog drugog vremena. Tako su topli i ugodni da je pravo zadovoljstvo biti u izravnom kontaktu s njima. Osjećaj je to sličan zadovoljstvu analogičara pri pretraživanju crnog zadovoljstva u vlastitoj fonoteci. Ovdje je zadovoljstvo još i veće. U većini slučajeva ne znate što ćete zateći na programu! Bivate ili ugodno iznenađeni izvedbom, ili se pak tjedan dana unaprijed brusite na direktan prijenos iz određene dvorane, odnosno jazz kluba. Živjela Europska unija i radijska glazbena razmjena!.. I, naravno, tuner! Vratimo se krivulji. Mnogi ne znaju da frekvencijska krivulja kod tunera ne opada tako strmo kao kod CD-a, te se naš testni primjerak ponosno diči s frekvencijskim rasponom od 20 Hz do 17 Hz pri -3 dB, što je više nego dovoljno da se reproduciraju ekstremi zvučnog opsega, a inače je to jedan od najčešćih razloga ili izgovora zbog kojih mnogi odriču mogućnost uvrštavanja tunera u svoj audiosustav. S pravom se treba pitati kako to "cjevaše" s hornama "razumijemo", a "tjuneraše" ne, iako imaju isti problem s ekstremima zvučnog opsega? Naš testni Magnum nešto je stariji model, ali kad znate da se na osnovi ovoga modela radi Etude, top ponuda ove tvrtke

state-of-the-art kakvoće, s velikom agilnošću podižete impresivnih 6 kg težine ovoga uređaja cijene od "svega" 975 USD! Ako znate da je jedina prava razlika zapravo u nepostojanju daljinske kontrole i "memoriranja" omiljenih stanica, osjetiti ćete niske strasti, koje će vam se jasno ogledati na licu. Možda je nedostatak komfora problem u Americi gdje je izbor konkurentnih postaja blago rečeno ogroman, ali ovdje je vrlo prihvatljiv. Srećom da živimo na Balkanu i da smo siromašni u svakom pogledu.

SLUŠNI TEST

Kako opisati zvuk ovoga tunera? S čime ga usporediti? Nije da nema uređaja te grane na tržištu, ali bojim se danema auditorija koji bi znao o čemu ja to pričam. Audiofili, ako i imaju tuner, onda je to tek u svrhu informiranja ili usputnog i površnog slušanja. Neki nisu ni za to! Ne pitajte me za firmu i model, jer i negativna reklama je ipak reklama. Stoga ću kao predmet usporedbe uzeti prosječan CD plejer (1.000 - 1.500 eura), zlatno tele digitalnog doba, koje se nalazi u svakom audiofilskom domu. I dok se statusnim audiofilima diže ono malo kose na glavi što je preostalo kad su shvatili da se u jednoj ozbiljnoj tiskovini uopće našao test tunera, onim manje iskusnima bit će uopće čudna ta usporedba. No uslijedit će pravo zgražanje kad u samom startu kažem da je ovaj radioprijamnik u stanju "odratu" isti taj plejer u posebnim okolnostima. Posebne okolnosti za tuner su izravni prijenosi posredstvom reportažnih kola, koja su u pravilu vrlo suvremeno opremljena. Takve prigode se ne propuštaju. Otvoreni prostori u ljetnom periodu prave su akustične poslastice, ali način na koji Magnum izvlači glazbene delicije iz prijenosa je magičan. Ako ste škrti na komplimentima i teško se oduševljavate, takav prostor i timbralna realnost

očekuju se tek od skupih gramofonskih kombinacija. Prostor kamenih arkada jednostavno zaživi pred vama, razlijeganje pljeska publike trgom po zamiranju posljednjih akorda, nestrpljivo komešanje i tihi žamor publike pred svaki novi stavak rasječen reskim "uštivanjem" gudača i naposljetku izravna najava voditelja prijenosa u mikrofon nešto je što je posve strano "sterilnom" digitalnom izvoru. Kao suprotnost tome je puštanje glazbe iz studija. Nesretni digitalni plejeri propušteni potom kroz postariju riječ tehnike u tonskom pultu ne daju ni približno zadovoljavajući rezultat i tada je tuner odista tek informativno sredstvo. I dok emisije poput "Elektronskog prvo zvuka" s trećeg programa još "drže vodu", to se ne može reći i za uobičajenu klasičnu glazbu što se inače pušta u eter. Preobrazba nastaje kad uslijedi, recimo, direktan prijenos iz "Lisinskog". Ožive VU-metri ovoga dragulja kao da im je podaren novi život. Kazaljka podrhtava, treperi poput nejaka lista na lahoru, a zadovoljstvu nema kraja. Nisu rijetki slučajevi da i autor spominjane radijske emisije napusti ugodu svoje slušaonice i pohrli izravno u dvoranu!

EPILOG

Tuner je to koji vrijedi svakog uloženog dolara i predstavlja sigurnu investiciju. Odista sam uživao u raznim znanstvenim ogledima, prijevodima aktualnih tema iz svijeta uz ugodne i realistične glasove voditelja i autora emisija. Osoba kao ja treba tuner i neće štedjeti sredstava da upotpuni svoj sustav takvom posebnom komponentom. Ostalima tek preporuka da poslušaju u zvučne mogućnosti ovoga vrhunskog klasičnog audio uređaja. Neki će se iznenaditi, a neki će si možda ipak konačno priznati - Magnum Dynalab ima jako dobre argumente i glede svoje "korisnosti" u audiosustavu ali i glede svoje nešto više cijene!

milan rupić

ACCUPHASE T-109V

Mogli biste satima prelistavati stranice audiorevija sa svih strana svijeta, a da unutar njihovih korica ne nađete test nijednog tjunera. Još bi vam više vremena trebalo da naiđete na test vrhunskog tjunera... Premda gotovo svaki iole poznatiji proizvođač audioelektronike, napose oni japanski, u svojem programu ima i tjuner (neki od njih i više modela), u ukupnom broju modela na tjunere otpada vrlo malen udjel. S druge strane, malo je dobrih audiosustava koji ne sadrže tjuner. I tako, evo nas kod paradoksa da nešto što je vrijedno i traženo, nije dostupno u količini i vrsti kakvu zaslužuje.

Da barem malo ublažimo tu nepravdu (naravno, u okviru skromnog utjecaja koji WAM ima u globalnom audiodoprstoru), odlučili smo predstaviti nekoliko vrhunskih tjunera sasvim različitog ustroja i dizajna s različitih krajeva svijeta, povezanih jednom zajedničkom osobinom - dobrim zvukom koji nadmašuje ustaljene predodžbe. U prošlom testu pročitali ste test sjajnog Magnum Dynalabovog tjunera, u ovom to je test Accuphaseovog tjunera.

One koji su imali prilike vidjeti neki od Accuphaseovih tjunera ne bi trebalo puno uvjeravati u njihovu izuzetnost. Prvo impresioniraju njihove dimenzije i masa. Dizajn je, također, prepoznatljiv, *accuphaseovski* - masivna zlatna prednja ploča, veliki predočnik s mogućnošću iskazivanja sve sile informacija, sve moguće vrste priključaka na stražnjoj ploči. Nutrina također znatno odudara - izgleda kao rog izobilja prema onome što obično vidimo kad zavirimo pod gornju ploču standardnih tjunera.

Navedimo samo neka od tehničkih unaprjeđenja. Novi PLL elektronički ugodbeni sustav omogućuje čist i precizan prijam postaja za koje s običnim tjunerima niste ni znali da postoje. To je zasluga ultrapreciznog kvarcnog oscilatora, potpuno neosjetljivog na temperaturne ili vremenske oscilacije. Ulazni stupanj Accuphaseovog T-109V tjunera sadrži dvostupanjski demodulator koji s lakoćom slabi utjecaj jakih signala na one slabije, te mikroprocesorski kontroliran sklop koji određuje stupanj antenskog prigušenja, osiguravajući tako uvjete da slabiji signali ne budu pokriveni jakim ali i da jak signal ne dovede ulaznu sekciju tjunera u preveliku pobudu i prouzroči izobličenje audiosignala. Još jedan od sklopova koji T-109V tjuner dižu tako visoko na listi vrhunskih tjunera je njihov vlastiti napredni DGL (Diferential Gain Linear) detektor. Sklop se odlikuje otpornošću na oscilacije, velikim odnosom signal/šum i iznimnim prijamnim odnosom. Zahvaljujući njemu, signal je iznimno koherentan, linearan i postojan u glasnoći, što odlikuje samo mali broj izvanserijskih lovaca na valove. Još jedan iznimno važan sklop za kvalitetan signal iz tjunera je stereodekoder. Naime, informacije iz lijevog i desnog kanala FM stereosignala ukodirane su u nosivi signal frekvencije 38 kHz koje tjuner mora dekodirati. Da

bi to precizno učinio, tjuner mora proizvesti signal koji je savršeno sinkroniziran sa signalom koji nosi audioinformacije i omogućiti odgovarajućem sklopu da informacije za lijevi i desni kanal s nosećeg signala “skine” istovremeno. Ne učini li to, stereoseparacija i stereo slika bit će značajno degradirane. Za što će mnogi, nevični tjunerskoj tehnologiji, optužiti - često ni krive ni dužne - radiopostaje i njihov signal (mada je i takvih slučajeva sasvim dovoljan broj da ih se ne može držati tek iznimkama).

Tjuner kao što je to T-109V ostavlja svojem korisniku vrlo široke mogućnosti podešavanja i izravnog utjecaja na kvalitetu konačnog zvuka. A to je velika privilegija.

ZVUK IZ ETERA

Često se može pročitati u napisima kolega novinara iz časopisa diljem svijeta da ja zvuk današnjih vrhunskih tjunera “CD kvalitete”. No, premda ni kad je primao signale srednje jakosti iz T-109V tjunera, nije dopirao nikakav šum i pozadina je bila apsolutno tiha, teško se složiti s konstatacijom kolega da se radilo o zvuku CD kvalitete. Jednostavno, radi se o dva bitno različito strukturirana zvuka i svaki bi vičniji slušatelj lako odgonetnuo koji je koji. No, kad bi se gledalo koji je od njih ne bolji nego dopadljiviji, e tu bi T-109V već mogao ubrati puno više bodova. Naime, tjunere krase neki zvukovni elementi koji neodoljivo podsjećaju na najsvjetlije točke zvuka vrhunske gramofonske kombinacije. Pogotovo se to odnosi na reprodukciju srednjjetonskog spektra u svoj njegovoj širini. S dobrim signalom iz antene, srednjjetonsko područje zvuči jednostavno raskošno i omamljujuće. Glasovi su bili bez parazitskih sibilanata,

zvuk gudača baršunast, ali prepun najsitnijih detalja, drveni puhački instrumenti zvučali su kao da sjedimo pred njima, puno, sočno, otvoreno. Za razliku od zvuka prosječnih tjunera, koji je ili presvijetao i bez mase, ili je pak taman i pretežak, zvuk iz T-109V tjunera odlikovao se iznimnom uravnoteženosti. Sve je bilo na svome mjestu, pozivajući na slušanje. I to u tolikoj mjeri da, dok je T-109V bio u sobi, gotovo nisam uključivao CD plejer. Ne želim time reći da je tjuner zvučao bolje od CD plejera. Želim reći tek da je raskoš dostupne glazbe reproducirane na dovoljno kvalitetan način da se zaborave neke evidentne mane (nedovoljna rezolucija i brzina basa, njegova restriktivna dubina, nedovoljno otvoreni najviši dijelovi visokotonskog područja i preslaba artikulacija vokala u visokom registru...) bila dovoljnim razlogom da se bez zadržke uživa u nepreglednim glazbenim prostranstvima, slušajući zapise čije će posjedovanje svima nama ostati tek neispunjen san. Ma koliko se osjećao audiofilom, meni osobno puno više vrijedi novo, nikad ne doživljeno glazbeno iskustvo nego bilo kakva prezentacija vrhunskog zvuka. Naravno, divno je kad se jedno i drugo poklope i dogode. Ali, prve stvari prvo...

Kao i svi vrhunski tjuneri koje sam imao priliku slušati, i T-109V može ono što većina konvencionalnih tjunera ne može. Reproducirati ne samo široku i postojanu zvučnu sliku nego i jasno naznačiti dubinsku perspektivu, razlučiti orkestralne redove i oblik izvođačkog korpusa te gotovo do palpativnosti ocrtati položaj svakog instrumentalista u prostoru.

Naravno, Accuphaseov tjuner nije svakodnevni uređaj. To prije svega govore njegova cijena (izgled i izradu sam već spomenuo) i kvaliteta zvuka. Zbog prvo spomenutog se zato i neće naći u velikom broju audiosustava.